

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології
Кафедра журналістики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИБОРЧИЙ ПРОЦЕС**

Другий (магістерський) рівень

Освітня програма 06 Журналістика та медіакомунікація

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Виборчий процес
Викладач (-і)	Марчук Наталія Василівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-42
Е-mail викладача	nataliia.marchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Четвер, 13.00-15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Згідно з Конституцією України носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Реалізація народом влади відбувається як безпосередньо, так і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Пріоритетну роль у регулюванні суспільного розвитку відіграє безпосереднє волевиявлення громадян, найвищим проявом якого є вибори, що виконують функцію реального механізму формування органів влади, сприяють залученню громадян до управління державними справами, створюють умови для подолання відчуженості громадян від влади. Виборчий процес є надзвичайно важливим не тільки як інструмент легітимації політичної влади, але і як один із основних індикаторів демократії і всі його етапи детально висвітлюють за у засобах масової інформації. Для якісного оперативного висвітлення інформації журналісти повинні володіти знаннями щодо сутності виборчих відносин, особливостей правового регулювання виборчих відносин, історії проведення виборів в Україні, проблемних питань призначення, організації та проведення виборів Президента України; проблемні питання призначення, організації та проведення виборів народних депутатів України; проблемні питання призначення, організації та проведення всеукраїнських та місцевих референдумів, а також виконання їх рішень; проблемні питання призначення, організації та проведення місцевих виборів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Метою</i> навчального курсу «Виборчий процес» є формування у студентів-журналістів теоретичних знань щодо особливостей світових виборчих систем, досконалого знання всіх етапів та законодавчих норм проведення виборів в Україні, особливостей роботи журналістів під час проведення виборчих кампаній. Курс "Виборчий процес" покликаний формувати теоретичну базу майбутніх журналістів щодо особливостей процесу виборів, тому метою його вивчення є ознайомлення з ключовими елементами сучасних електоральних кампаній, оволодіння студентами базовими політичними технологіями, розуміння специфіки прийняття електоральних рішень та знання законодавчої бази.</p> <p><i>Цілі курсу:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • поглиблення знань про такі категорії, як вибори, виборча система, мажоритарна виборча система, пропорційна виборча система, комбіновані виборчі системи, виборчий метр; • ознайомлення з особливостями виборчих систем у країнах з різними типами політичної культури і традиціями, історичним досвідом; • вивчення основних законів що регулюють виборчий процес в Україні; • ознайомлення із процесом проведення виборчої кампанії, його основних етапів; • вивчення сучасних електоральних технологій та інструментарію; • дослідження особливостей стратегії і тактики виборчих кампаній; • з'ясування специфіки основних суб'єктів електоральної кампанії, ролі ЗМІ у виборах. 	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

РН03. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни - 90 год.	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	061 Журналістика та медіакомунікація	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Вибори як політичний інститут	2	2	5
Тема 2. Мажоритарна виборча система та її характеристики	2	2	10
Тема 3. Пропорційна виборча система як спосіб забезпечення широкого політичного представництва	2	4	5
Тема 4. Основні етапи виборчого процесу	2	2	10
Тема 5. Виборчі технології: теорія та практика застосування	2	4	10
Тема 6. Поняття, форми та засоби передвиборчої агітації.	2	4	20
Загальна	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточне опитування, тестування та самостійна робота - 55 балів. Контрольна робота – 15 балів. Індивідуальне завдання – 10 балів. Підсумкова письмова робота (залік) – 20 балів. Загальна кількість – 100 балів.			
	Оцінка в балах	Оцінка національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	A	зараховано
	80-89	добре	B	
	70-79		C	
	60-69	задовільно	D	
	50-59		E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F		

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, реферату, тестування. Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.
<p>Практичні заняття</p>	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.</p> <p>Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 15-20 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності.</p> <p>Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) змісту питань планів практичних занять. Для цього необхідно готувати конспекти практичних занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей; 2) індивідуальної роботи; 3) підсумкової контрольної роботи.
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю (залік). Форма здачі (комбінована).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності регулюється Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (http://surl.li/dhrfg) та Кодексом честі університету (http://surl.li/emmg1).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Спілкування з викладачами здійснюється під час консультаційних годин (або за попереднім погодженням із викладачем). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями.</p>
Відвідування занять	<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Відвідування лекцій та практичних занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)</p> <p>Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Prometheus, VUMonline та Coursera за відповідних предметним спрямуванням.</p>

8. Рекомендована література

Основна

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <http://www.d-learn.pu.if.ua/>

2. Бебик В.М. Як стати популярним, перемогти на виборах і утриматися на політичному Олімпі: (Соціо психологія і технологія політичної боротьби). - К.: Абрис, - 1993
3. Бучин М. А. Ресурси виборчої кампанії та особливості їх використання в Україні : монографія / М. А. Бучин. – Львів : ЛІСВ, 2009. – 231 с.
4. Варій М.Й. Політико-психологічні передвиборні та виборчі технології: Навч.-метод. посібник. — К. : Ельга; Ніка-Центр, 2003.
5. Виборчий кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
6. Ключковський Ю. Б., Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні. - К.: Ваіте, 2018. – 908 с.
7. Кочубей Л.О. Виборчі технології: політичний аналіз (на прикладі виборів до парламенту сучасної України): Монографія. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 280 с.
8. Колесников, Олексій. Політико-культурні чинники ефективності виборчих технологій в умовах українського політичного ринку [Текст] / Олексій Колесников // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. - К. : ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. - № 6 . - С. 262-277 https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kolesnykov_polityko.pdf
9. Куценко Є. В. "Виборчі технології" як наукова категорія: сутність і класифікація / Є. В. Куценко // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. - 2013. - Вип. 1. - С. 387-403. - Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kutsenko_vyborchi.pdf
10. Марчук Н.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Виборчий процес». Навчальний посібник / Наталія Василівна Марчук. – Івано-Франківськ : СІМЕК, 2019. – 180 с.
11. Політологічний енциклопедичний словник. Упоряд.: В. П. Горбатенко.– К.: . Генеза, 2004. – с. 522.
12. Романюк А. Партії та електоральна політика / А. Романюк, Ю. Шведа. — Львів : «Астролябія», 2005. — 348 с.
13. Романюк А. Еволюція політичних інститутів. К.: Вид. Гельветика, 2021. 184 с.
14. Рябов С.Г. Політичні вибори. Навч. Посібник. – К., 1994.
15. Шведа Ю. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні. – Львів, 2010. – 462 с.
16. Шведа Ю. Соціологія партійних систем Моріса Дюверже // Нова політика. – 1996. – №4. – С.31–37.

Додаткова література:

1. Антонова О. Р. Вплив неурядових організацій на проведення парламентських виборів: форми участі та концептуальні засади / О. Р. Антонова // Наукові праці Чорноморського держ. ун-тету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Державне управління. – 2012. – Т. 202. – Вип. 190. – С. 80–84. 64.
2. Антонович М. М. Виборче право в Україні та проблеми його відповідності міжнародним стандартам / М. М. Антонович // Наукові записки НаУКМА. – 2004. – Т. 31 : Політичні науки. – С. 42–47.
3. Галус О. О. Становлення і розвиток інституту виборів в Україні / О. О. Галус // Університетські наукові записки. – 2013. – № 4 (48). – С. 36–41.
4. Головатий М. Ф. Мистецтво політичної діяльності. — К., 2002
5. Гончарова О. С. Абсентеїзм як феномен політичного процесу / О. С. Гончарова // Сучасне суспільство. – 2013. – Вип. 1. – С. 40–47.
6. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: лекції на тему політики свободи у ХХІ столітті.- К.,2006.

7. Короткий оксфордський політологічний словник / Пер. з англ.; За ред.І. Макліна, А.Макмілана. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005.
8. Кирилюк Ф.М. Політологія. Навчально-методичний комплекс. - К.:Центр навч. літ-ри, 2004

Інтернет-ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua
2. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника <http://lib.pnu.edu.ua/>
3. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
5. Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>
6. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua/>
7. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України <http://www.kmu.gov.ua/control>
8. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>
9. Офіційний веб-сервер Центральної виборчої комісії України <http://www.cvk.gov.ua/>
10. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>
12. Національний інститут стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua/>
13. Офіційний сайт Ради Європи <http://www.coe.int/>
14. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини <http://www.echr.coe.int/echr>
15. Офіційний сайт Венеціанської комісії Ради Європи <http://www.venice.coe.int/>
16. Офіційний сайт Європейського Союзу <http://europa.eu/>
17. Офіційний сайт ОБСЄ <http://www.osce.org/>
18. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України <http://www.nplu.kiev.ua/>
19. Сайт Інституту політичних політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=1>

Наталія Марчук,
доцентка кафедри журналістики